

Nederlander ontwerpt dyslect-vriendelijk alfabet

Door Martijn van Tol

In de klas zat Christian Boer altijd te tekenen. De verplichte voorleesbeurt was een ramp. De dyslectische Boer werd grafisch ontwerper en besloot het alfabet in zijn voordeel aan te passen. Het resultaat is zo ‘dyslect-vriendelijk’ dat hij wereldwijd meer mensen aan het lezen krijgt.

Heeft u bovenstaande zinnen probleemloos kunnen lezen? Grote kans dat u geen last heeft van dyslexie. Voor u laten de letters zich gewillig aflezen. Maar door de ogen van een dyslect kunnen de letters plotseling beginnen te dansen en steeds in wisselende samenstelling (‘woorden’) inhaken. Alsof dat nog niet genoeg is vallen letters om, gaan op hun kop staan of wisselen stiekem van plaats.

Zo kunnen voor dyslecten letters spiegelen waardoor een ‘b’ een ‘d’ wordt, of om hun as draaien waardoor een ‘u’ een ‘c’ kan lijken. Het vervelende is dat dit ongemerkt gaat. Bij het lezen maken dyslecten dus de ene fout na de andere. Op school waren de voorleesbeurten dan ook een ramp voor Christian Boer.

‘Als je iets niet of slecht kunt, is het natuurlijk vervelend om dat dan voor de klas te moeten doen. Vergelijk het met gym als je niet over de bok kunt springen en de leraar toch telkens vraagt of je dat wilt doen, maar jij gaat steeds onderuit voor de ogen van de hele klas.’

Letters vastgebonden

Tekenen ging de jonge Boer wel goed af en hij besloot grafisch ontwerper te worden. Toen hij een ontwerpdracht kreeg voor zijn afstudeerproject zag hij zijn kans schoon: ‘Ik heb in mijn hoofd de letters vastgebonden en ben toen gaan ontwerpen.’

Omdat de 26 letters van het alfabet voor mensen met dyslexie erg op elkaar lijken, werkte Boer aan de ‘stokken’ en ‘staarten’ van letters. Zo kreeg de ‘h’ een langer stokje zodat hij niet meer op de ‘n’ leek. Verder vergrootte hij de opening in de ‘c’ om die te onderscheiden van de ‘e’.

De beweeglijkheid van de letters pakte Boer onder andere aan door de zwaartekracht toe te passen op het alfabet. ‘Het draaien en verwisselen van letters kun je tegengaan door een contragewicht aan de letters te plakken, dus tegen het draaien maakte ik de onderkant zwaarder. Tegen het spiegelen paste ik de vorm zodanig aan dat de letter moeilijk te spiegelen valt.’

Ook maakte Boer de hoofdletters en punten opvallender, omdat dyslectici het begin en eind van een zin vaak niet herkennen.

Internetbrowser

De Universiteit Twente testte zijn ontwerp door 21 dyslectici op universitair niveau anderhalf jaar teksten in het lettertype (font) van Boer voor te leggen. Het resultaat: zij hebben minder moeite met lezen.

Inmiddels biedt Boer zijn ontwerp te koop aan via zijn website. ‘Mensen kunnen het installeren in hun tekstverwerkingssoftware én in hun internetbrowser, zodat ook de teksten op internet in het font gelezen kunnen worden.’ In november wordt het eerste boek uitgegeven dat geheel in het dyslexie-vriendelijke font is gedrukt.

Klanken

Het succes blijft niet beperkt tot Nederland. Boer ontving inmiddels uit tientallen landen positieve reacties. ‘De emails stromen binnen en ook mijn websiteverkeer stijgt.’

Boer’s font zal het lezen makkelijker kunnen maken voor dyslecten, volgens Floor de Pont van het dyslexie onderzoeksinstituut IWAL. Maar het zal volgens haar niet de hoofdoorzaak wegnemen. ‘Dyslexie wordt veroorzaakt door een verstoring in de koppeling tussen geschreven letters en de bijbehorende klanken. Deze koppelingen vormen de basis van het lezen en spellen.’

Taalzuiverheid

Daarom kan het percentage mensen dat last heeft van dyslexie sterk variëren van land tot land. In het Scandinavische taalgebied hoort bij een letter of lettercombinatie vaak één klank, waardoor de ‘taalzuiverheid’ groot is. Het Spaans of Nederlands is alweer iets ingewikkelder.

Maar in het Engelse taalgebied hebben veel meer mensen lees- en spellingsproblemen: het percentage dyslectici loopt daar op tot 15 procent. Ook in taalgebieden met een ander schrift dan het alfabet, zoals China en de Arabische wereld, komt dyslexie voor.

Christian Boer's nieuwe lettertype zal de wereld niet verlossen van dyslexie, maar zijn inspanningen maken het lezen en schrijven wel makkelijker. Zo blijkt ook uit de reacties:

'Het zijn kleine ingrepen waardoor voor dyslectici elke letter eruit springt waardoor ze minder verwisselingen van letters meemaken en zeggen: 'Hé, de letters draaien en dansen niet meer. Het is rustiger in mijn hoofd'.'